

Minner fra skoletiden på Ty skole fra høsten 1947 til sommeren 1954 Av Karin Kirkeby (f. Skjørshammer)

Skolen vår var en stor mursteinsbygning med to klasserom. I andre etasje var det to leiligheter. Skolegården var stor med idrettsbane, liten hage og god plass til å leke både foran og ut mot storveien hvor flaggstanga sto.

I 1938 ble det bygget kombinert gymnastikk- og sløydsal med utedoer og vedskjul. I kjelleren var et kombinert kjøkken og vaskerom med bryggepanne.

Fra 1918 ble det full lærerinnepost på Ty, og den første læreren jeg hørte om var Olga Øverby og lærer Petter Valdal.

I 1927 ble Erling Dahl fra Trøgstad ansatt. Han ble senere gift med Borghild Tveten fra nabogården til skolen. De fikk to sønner, men den første døde som liten.

Jeg er født i 1940 og oppvokst på gården Skjørshammer i «Fiskærbygda». Her bor jeg fremdeles, men først som voksen ser jeg hvor pent vi bor med Glomma som nærmeste nabo.

Skolestart

Spenningen var stor den første dagen på skolen i august 1947. Mange nye fjes, bare noen få hadde jeg sett før på søndagsskolen og juletreffester.

Det møtte IO førsreklassinger. Fem gutter og fem jenter. Dette var en stor klasse, og vår første lærerinne ar Adel Moen. Hun var lang, tynn og blek med blåsvart hår. Vi ble plassert på pulter

sammen to og to av samme kjønn, en jenterekke og en gutterekke. Jeg kom sammen med Karin fra Skjør som nettopp var flyttet til nabogården. Klasserommet var stort med malte vinduer, orgel, vedovn og en diger vedkasse.

Skoledagen

Vi gikk annenhver dag, også lørdag, for vi delte lærerinne med Høye skole.

I., 2. og 3. klasse gikk sammen i tre år i småskolen. Vi begynte kl. 9 og sluttet kl. 15, altså seks timers dag. I storskolen var 4. og 5. klasse og 6. og 7. klasse sammen. Her var det lærer Dahl som en etter hvert ble kjent med. Han og familien bodde i 2 etasje.

Første time begynte gjerne med en salme eller kristen sang, ellers var det jo å lære bokstaver og tall og tegne hus og dyr. Før spisefrikvarteret sang vi alltid bordverset og satt rolig ved pulten og spiste matpakke med brunost eller prim. Melkeflaska var jo bestandig lunka.

Skoleveien var ca. 1,5 km å gå på beina, men jeg hadde bestandig følge med to gutter fra Lislrudkroken. Vi møttes ved postkassa oppe i Skipperbakken til Hauger hvor vi traff to jenter fra klassen.

Nye lærere og elever

Fra 2. klasse fikk vi en nyutdannet dyktig lærerinne som het Ranveig Fjeld, senere gift Ruud. Hun var ung og pen,

Ty skole 1953/54

1. rekke fra v.: Astrid Fykerud, Jarle Håkonsen, ? Arnesen, Jan Langbråten, Terje Oustorp, Odd Solheim, Henry Jonansen, Cato Johansen, Jan Tore Tilleskjør, Reidar Olsen, Kåre Langbråten, Knut Pettersen, Grete Skaug.
2. rekke fra v.: Solveig Fundingsrud, Karin Skjørnsnammer, Karin Skjør, Irene Brattås, lærer Einar Dahl, Astrid Klemmetsrud, Reidun Håkonsen, Anne-Lise Langbråten, Gretne Dingtorp, Aud Kaaen, Per Herstad.
3. rekke fra v. Åge Edv. Skjeppe, Gerd Skjørnsnammer, Turid Johansen, Astrid Sætner, Magnhild Borgen, Eldbjørg Skaug, Thorild Johansen, Ragnnild Solheim, Kari Brattås, Tor Kjeve, Borghild Dahl.
4. rekke fra v.: Svenn Thore Gammelsrud, Øyvind Skofteby, Ole Jons. Biltvedt, Gunnar Oustorp, Gunnar Solheim, Harald Ekeberg, Thor Biltvedt, Trond Dahl, Thore Oustorp, Jens Veiby. Lærer Asbjørn Johansen til venstre, Borgnild Dahl til høyre

og foruten å lære oss mye la hun stor vekt på oppførsel. Vi lærte å neie og bukke pent, og hvordan vi jenter skulle sitte pent med beina for ikke å vise frem underbuksa. Den gang brukte vi jenter mest skjørt. og trusa var stor og flossa med lange ben i forskjellige farger.

Fra 2. klasse fikk vi to ny elever, og vi ble tolv i klassen, seks jenter og seks gutter. Aadel Moen flyttet til Skaltorp skole og begynte sitt virke der. Da flyttet Marie Karlstad inn i hennes leilighet på skolen. Hun vasket lokalene og fyrte opp i skolestuene før vi kom om morgenen.

Frikvarter

Vi var flinke til å leke i friminuttene ute i skolegården. Særlig klassen vår var mye sammen, jenter og gutter. Vinterstid laget vi hoppbakke og utforløyper, og vi lekte at vi spilte ishockey med lange vedpinner og hermetikkbokser. Ellers kasta vi ball på veggen, hoppa paradiso og slo ball helt til fløyta blåste. Vinterstid tok vi litt for lange skiturer inn i skogen, og om våren samla vi mose fra trærne og lagde sigaretter for å røyke. Da kom vi for sent.

Det var vel da som nå, erting og mobbing, men ikke så merkbart. Det var sjelden eller aldri noen

lærer i skolegården i friminuttene.

Fra 4. klasse begynte skoleåret med håndarbeid for jentene og sløyd for guttene i ca tre uker. Vi hadde frøken Frøysset og guttene lærer Dahl og Haugerud som vikar. Ellers kan jeg huske Rollag som vikar en periode. Den mannen hadde vi respekt for, da han forlangte ro og orden i klassen.

Hvert år kom også helsesøster for måling og veiing. Hun het søster Anna og var en myndig dame som tok pirquetprøve.

Skolesparing og skolehage

I storskolen sparte vi penger på bok, og i 6. og 7. klasse hadde jentene skolekjøkken på Mysen. Vi fikk tilbud om engelskundervisning fra 6. klasse, men da på Mysen, så det var få som benyttet seg av det.

Fra 4. klasse hadde vi skolehage hjemme, en liten lapp på et lite jorde hvor vi sådde frø og plantet kål. På sensommeren kom lærer Dahl på sykkel for å se på oppgavene, og om høsten basar og premier for fullførte oppgaver.

I storskolen hadde vi egne sangtimer hvor jeg husker best; «Jeg snører min sekk» og «Mot i brystet».

Gymnastikk var også på timeplanen, og det hadde vi med full påkledning og uten dusj. Vi klatra i ribbeveggen og klatra i tau.

Skoleturer

Vi hadde mange fine skoleturer for hele skolen i buss, ett år helt til Hadeland og så på Søsterkirkene. Et annet år var vi i Larvik og så på bøkeskogen. Vi dro også til Krokkleiva og tok taubanen opp til «Kongens utsikt».

Ellers var Dahl flink til å ta oss med på sykkelture; rundtur i Trøgstad, Eidsberg kirke og Folkenborg museum. Vi hadde sparketur til Eidsberg stasjon og kjøpte godterier hos «Bakeren» og laget sparketog hjem, helt til Frydenlund.

Om vinteren hadde vi lange skiturer for å bli kjent i nærområdet. Til og med helt til «Krotoland».

Festdager

17. mai var årets høydepunkt. For vi husket jo litt fra krigen og ikke minst frigjøringen 7 mai 1945.

Og fra 17. mai husker jeg at vi fikk is. Vi ble fraktet til Frydenlundkrysset med melkebilen til Hvalstrand, og jeg kan fremdeles huske den sure melkelukta som satt igjen, selv om melkebilen til Hvalstrand var nyvasket. Ved Frydenlundkrysset sto Nedre Eidsberg hornmusikk, og derfra gikk vi i tog til kirken.

Etter gudstjenesten gikk alle skolebarna rundt om Lekum med sang og hurrarop. Så gikk vi tilbake til skolen, og der var det spising og nykøkt kakao. Så var det leker og konkurranser hvor lærerne og foreldrene var med. Veldig mange måtte hjem for å melke og stelle dyra. Etterpå dro de tilbake og fortsatte festen med spising og lek. Tilslutt ble "Valdresfilmen" vist.

4. dag jul var det juletreffest for alle klassene med foreldre. Vi var pyntet i finstas og hjemmestrikka strømper som klødde. Men det var moro å gå rundt treet og synge og leke. Det var også underholdning av elevene, og kretsformannen ledet festen. De voksne var alltid med. Vi fikk varm sjokolade, egg med ansjos på brød og julekake. Ut på kvelden kom også en del ungdom, og da gikk julesangene over til «Lasse går i ringen» og «Tyven, tyven».

Det ble folk av oss!

Etter syv års skolegang var vi fortsatt tolv elever som hadde fått inn en del kunnskap. Mest geografi, bibelhistorie og skjønnskrift. Det ble folk av oss alle! Men bare Tor Biltvedt og jeg bor i Tyfjerdingsnå.

Siste dag var vi invitert på middag hjem til Borghild og lærer Erling Dahl hvor vi fikk våre vitnemål. Det var en høytidlig og minnerik avslutning på vår første utdanning i livet.

«I skolegården» barnesang av Margrethe Munthe

Da klokka klang, så fort vi sprang,
og ingen sto igjen og hang,
men glad og lett og rank og rett
vi var på plass med ett.
Vi sto som perler på en snor
og ingen av oss sa et ord,
og ingen lo, men stille sto
vi sammen to og to.

Alle som gikk på folkeskolen i tidsrommet rundt 2. verdenskrig husker denne sangen, og mange kan den nok ennå utenat.

Margrethe Aabel Munthe ble født på Elverum for snart 150 år siden, utdannet seg til lærerinne og ga ut en rekke barnesanger som nesten er blitt en kulturarv. Hvem husker ikke «Vi har en tulle med øyne blå», «Sladrehank skal selv ha bank», «Nei, nei gutt, dette må bli slutt» og ikke minst den evig aktuelle «Syttende mai, er jeg så gla i»!

Mange av sangene har et pedagogisk innhold med løftet pekefinger. Foreldre av den gamle skolen ville jo at barna deres skulle «oppføre seg ordentlig» .

Av den grunn er Munthes barnesanger kommet litt i bakleksa de siste 10-årene. Men vi som har skrevet dette bladet, lærte å sette pris på det hun har skrevet og synger gjerne sangene for våre barnebarn.

